

ANTI-PESTPROTOCOL

2024-2025

ANNICK OLTROF-KICKEN
OBS BERG EN BOS
LEERPLEIN055

Inleiding

Uit cijfers van de Veiligheidsmonitor 2021 blijkt dat bijna negentig procent van de leerlingen (bijna) nooit wordt gepest. Elf procent wordt soms tot vaak gepest en bijna veertig procent daarvan ondervindt last van het pesten. Daarnaast komt uit de monitor naar voren dat het maken van melding van pesterijen lastig blijft. Negendertig procent van de leerlingen geeft aan het niet te durven. Ook weten leerlingen vaak niet bij wie ze het moeten melden. (Ramakers, 2021)

Wij ambiëren dat onze school een veilige plek is voor alle leerlingen. Als openbaar onderwijs staan wij open voor alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, religie of levensovertuiging. Dit betekent dat elk kind welkom is en de kans krijgt om zich te ontwikkelen in een veilige en ondersteunende omgeving.

Dit wordt ondersteund vanuit onze visie op onderwijs. Wij gaan er in ons onderwijs vanuit dat alle leerlingen alles kunnen leren. Deze hoge verwachtingen hebben wij niet alleen ten aanzien van de cognitieve ontwikkeling maar ook ten aanzien van de sociaal-emotionele ontwikkeling. “Goed gedrag is een combinatie van vaardigheden, competenties, gewoontes, neigingen, waarden en kennis. Deze kun je aanleren.” (Bennett, 2022)

In dit anti-pestprotocol bieden wij in hoofdstuk 1 een theoretisch kader waarbij we zowel gebruik maken van wetenschappelijke kennis als goed onderbouwde bronnen. Het doel van het anti-pestprotocol is om regels en afspraken zichtbaar te maken t.b.v. het voorkomen en aanpakken van pestgedrag. Hoofdstuk 2 zal gericht zijn op onze aanpak op school om pesten te signaleren, te voorkomen en aan te pakken.

Doelstellingen:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het voorkomen van pestgedrag
- Het tijdig signaleren van pestgedrag
- Het remediëren/bespreekbaar maken en aanpakken van pestgedrag
- Een goede samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en om te buigen

1. Theoretisch kader “pesten”

1.1 Wat is pesten?

Een veelgebruikte definitie van pesten komt van de Zweedse wetenschapper Dan Olweus. Volgens hem is er sprake van pesten wanneer iemand door een of meer leeftijdsgenoten bewust en stelselmatig wordt beschadigd door negatieve acties waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer zich meestal niet kan verdedigen (M. Fekkes, 2014). Leerlingen op school kunnen volgens Koren (Koren, 2021) op verschillende manieren gepest worden. Zo kan er sprake zijn van verbaal pestgedrag (schelden of uitlachen), fysiek pestgedrag (slaan, schoppen of duwen), relationeel pestgedrag (buitensluiten, opstoken of roddelen), materieel pestgedrag (spullen afpakken of vernielen) of digitaal pestgedrag (bijvoorbeeld hacken of foto's misbruiken). De Veiligheidsmonitor laat zien dat verbaal pestgedrag het meest voorkomt, hier is namelijk sprake van in 37% van de gevallen (A. van den Broek, 2022).

1.2 Pesten en plagen

In een klas komt het regelmatig voor dat kinderen elkaar plagen. Het belangrijkste verschil tussen pesten en plagen is de intentie achter het gedrag. Plagen wordt meestal geassocieerd met een grap en is bedoeld om plezier te hebben. Wanneer er gepest wordt, is dit meestal om macht uit te oefenen, om iemand te vernederen of om iemand te kwetsen (Stop Pesten NU, 2023). Het kan lastig zijn om het verschil tussen pesten en plagen duidelijk waar te nemen. Onderstaande tabel, gebaseerd op de kenmerken van pesten en plagen (Koren, 2021) zou kunnen helpen met het onderscheiden van bepaald gedrag.

Pesten	Plagen
Pesten gebeurt bewust, iemand doet de ander met opzet pijn.	Plagen gebeurt spontaan, er kan om gelachen worden.
Pesten gebeurt structureel, bijvoorbeeld dagelijks of wekelijks.	Plagen gebeurt af en toe.
Er is sprake van een machtsverschil (de pester is bijvoorbeeld fysiek of sociaal sterker)	De “geplaagde” kan terugplagen, het gebeurt tussen gelijken.
Pesten gebeurt meestal in groepsverband.	Plagen gebeurt meestal één op één.
Bij pesten zijn de pester(s) en het slachtoffer telkens dezelfde personen.	Bij plagen wisselt de tegenpartij keer op keer.

Figuur 1: de kenmerken van plagen en pesten

1.3 Wat zijn de oorzaken van pesten?

Bij het tot stand komen van pesten, spelen zowel individuele factoren als de groepscontext een rol. Wanneer gekeken wordt naar het individu zijn er bepaalde eigenschappen die de kans op pesten vergroten, al moeten deze niet gezien worden als noodzakelijke voorwaarden. Volgens (Cook, Willams, Guerra, Kim, & Sadek, 2010) zijn een laag zelfvertrouwen, minder goed ontwikkelde sociale vaardigheden, problemen in de thuissituatie, een afwijkende etniciteit of seksuele voorkeur, leerproblemen of lichamelijke afwijkingen risicofactoren om gepest te worden. Verminderde leerprestaties of gedragsproblemen zijn daarentegen risicofactoren voor het pesten van anderen.

Aan de hand van verschillende onderzoeken naar het voorkomen van pesten zijn drie belangrijke theoretische inzichten ontstaan die betrekking hebben op de groepscontext. Het eerste inzicht gaat om de rolbenadering bij pesten. Deze rol benadering gaat ervan uit dat alle leerlingen in de groep een rol spelen bij het ontstaan en voortduren van het pesten. De oorzaak ligt dus niet alleen bij slachtoffers en pesters. Pesten vindt plaats in een groep en is onderdeel van een groepsproces. Binnen dit groepsproces bestaan zes verschillende rollen (Salmivalli, 2010).

Slachtoffer	Pester	Assistent	Versterker	Verdediger	Buitenstaander
De persoon die gepest wordt.	De persoon die begint met pesten.	De persoon die mee gaat doen met de pester.	De persoon die zelf niet pest, maar wel lacht om het pestgedrag. De pester wordt gemotiveerd door het gedrag van de versterker.	De persoon die het slachtoffer helpt, voor hem of haar opkomt of het pestgedrag meldt bij bijvoorbeeld de leerkracht.	De persoon die (meestal) wel weet dat er wordt gepest, maar zich er niet mee bemoeit.

Figuur 2: de rollen binnen het groepsproces van pesten, gebaseerd op onderzoek van Salmivalli (2010).

Het tweede inzicht is dat pesten vaak een goede sociale status oplevert (Reijntjes, 2013). Volgens (Veenstra, The complex relation between bullying, victimization, acceptance, and rejection: Giving special attention to status, affection, and sex differences., 2010) is pesten vaak strategisch gedrag met duidelijke opbrengsten. De pester kiest iemand die fysiek of sociaal zwakker is en door hem of haar te domineren verhogen ze hun eigen status. Pesters worden meestal niet aardig gevonden, maar ze zijn wel populair en hebben een dominante positie in de groep. Ook (Dijkstra) geeft aan dat groepsnormen een belangrijke factor zijn bij het starten en voortzetten van pestgedrag. Wanneer het pesten geaccepteerd wordt, hebben pesters weinig reden om hiermee te stoppen. Wanneer veel leerlingen afkeurend optreden wordt het minder aantrekkelijk om te pesten. In groepen waar dit laatste het geval is, zal de opbrengst (status verkrijgen) veel lager zijn waardoor de motivatie om te pesten kleiner wordt.

Het derde en laatste inzicht gaat om de rol van de leerkracht, zij kunnen volgens (Veenstra, Groepsprocessen bij jongeren, 2014) namelijk een belangrijke bijdrage leveren aan een positieve groepsnorm en daarmee pesten voorkomen of verminderen. Hoe positiever het klassenklimaat is, hoe kleiner de motivatie om te gaan pesten. Mocht er toch pestgedrag

plaatsvinden in de groep dan moet de leerkracht hier daadkrachtig tegen optreden. Wanneer dit niet (voldoende) gebeurt, vergroot dit de kans op pesten in de groep.

De leerkrachten nemen binnen de sociale dynamiek van de klas een centrale positie in. Ze maken deze processen van dichtbij mee en kunnen – vaak ongemerkt voor leerlingen – richting geven aan groepsgedrag en onderlinge relaties. Wanneer leerlingen zien dat hun leerkracht negatief reageert op een klasgenoot, beïnvloedt dat hun beeld van die leerling. Onderzoek laat zien dat herhaaldelijk negatief leerkrachtgedrag ertoe kan leiden dat klasgenoten een leerling als minder aardig gaan zien, omdat ze aannemen dat de leerkracht die leerling niet leuk vindt. In een klas met een gezonde sociale dynamiek heeft de leerkracht warme relaties met elk van de leerlingen en zijn de leerlingen onderling verbonden door middel van vriendschappen. De macht in de groep is gelijkwaardig verdeeld en als er leiders in de groep zijn, zijn dit positieve leiders die prosociaal gedrag vertonen. Alle leerlingen horen bij de groep. De klas belooft prosociaal gedrag (zoals elkaar helpen en samenwerken) en keurt antisociaal gedrag (zoals agressie en pesten) af. (Hoekstra, 2025)

1.4 Wat zijn de gevolgen van pesten?

Uit onderzoek van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (2014) blijkt dat pesten gevolgen heeft voor zowel het gepeste kind als de pester zelf. Kinderen die gepest worden hebben op de korte termijn minder plezier in school en zijn over het algemeen vaker afwezig. Pesten heeft invloed op het zelfvertrouwen van kinderen en beïnvloedt de schoolprestaties negatief. Daarnaast hebben gepeste kinderen grotere kans op de ontwikkeling van psychosomatische klachten (bijvoorbeeld buikpijn, bedplassen of slaapproblemen) en de ontwikkeling van internaliserende problemen (zoals angst, teruggetrokkenheid of een depressie). Ook gaat pesten, met name bij meisjes, samen met een grotere kans op latere suïcidegedachten en suïcidepogingen. Kinderen die pesten, hebben net als het gepeste kind, een grotere kans op de ontwikkeling van een antisociale persoonlijkheidsstoornis (M. Fekkes, 2014).

Pesten heeft ook invloed op het brein en het afweersysteem van gepeste kinderen. Onderzoek laat namelijk zien dat de hersenen bij sociale buitensluiting en fysieke pijn op een vergelijkbare manier reageren. Gepest worden zorgt voor een reactie in de pijncentra van de hersenen. Hoe vaker kinderen gepest worden, hoe heftiger deze reactie wordt. De hersengebieden waarin deze pijnreactie plaatsvindt ontwikkelen zich dan ook anders bij gepeste kinderen als bij kinderen die niet gepest worden. Daarnaast kan pesten ook het afweersysteem van kinderen aantasten. Bij kinderen die gepest worden, vindt regelmatig een (overmatige) aanmaak van stresshormonen plaats, wat kan leiden tot een overactief afweersysteem. In dit geval werkt het afweersysteem zo hard dat het lichaamseigen cellen aanvalt. Op de lange termijn heeft dit negatieve gevolgen voor de gezondheid. Ook op latere leeftijd zijn mensen die gepest werden over het algemeen minder gezond en genezen zij minder snel bij ziekte (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.)

1.5 Het voorkomen van pesten

Bij het voorkomen en terugdringen van pesten blijkt vooral een schoolbrede aanpak goede resultaten op te leveren (Aart Franken, 2018). Bij een schoolbrede aanpak worden interventies op schoolniveau, klassikaal niveau en individueel niveau gecombineerd. Onderzoek van (Castro, sd) naar de effectiviteit van kansrijke programma's in de Nederlandse onderwijspraktijk wees uit dat een aantal programma's het pesten in het primair onderwijs daadwerkelijk kunnen terugdringen (Veenstra, Groepsprocessen bij

jongeren, 2014). Kennisoverdracht bij pesten is volgens (Stop pesten nu, sd) belangrijk omdat bewustwording de eerste stap is bij het voorkomen van pesten. Door het creëren van bewustwording kan namelijk een gevoel van urgentie opgewekt worden om actie te ondernemen en verandering te bewerkstelligen.

Eerder werd al duidelijk dat zowel individuele factoren als het groepsproces een rol spelen in het tot stand komen van pesten (zie 1.3 De oorzaken van pesten). Om pesten te voorkomen zal dus aandacht besteed moeten worden aan zowel de persoonlijke ontwikkeling van elke leerling als aan de groepsdynamiek. Binnen de persoonlijke ontwikkeling van een leerling speelt de sociaal-cognitieve vaardigheid Theory of Mind (ToM) volgens (Wilt, sd) een belangrijke rol. Kinderen met een goed ontwikkelde Theory of Mind zijn empathisch en kunnen zich inleven in een ander. Zij begrijpen dat de emoties, overtuigingen en voorkeuren van anderen verschillen van die van henzelf. Elk kind wordt geboren met een zekere aanleg voor empathie en door een combinatie van genen en ervaringen ontwikkelt deze empathie zich gedurende de jaren. Net als bij andere vaardigheden, kan empathie aangeleerd en verder ontwikkeld worden. Dit begint al bij hele jonge baby's die gezichtsuitdrukkingen imiteren. Bij peuters en kleuters is oefenen met het herkennen en begrijpen van emoties van enorm belang, dit is namelijk een voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van empathie op latere leeftijd. Je kunt kinderen hierbij helpen door hen bewust te maken van hun eigen gevoelens en hier taal aan te koppelen. Zeg bijvoorbeeld: "Ik denk dat je verdrietig bent omdat Mohammed de voetbal uit jouw handen heeft getrokken". Zo laat je kinderen merken dat verschillende emoties volkomen natuurlijk zijn en dat het iets is waar jij je als leerkracht mee kunt identificeren. Bij jonge kinderen kan het helpend zijn om een koppeling te maken naar het lichaamsbewustzijn, omdat het voor hen vaak makkelijker is om emoties te herkennen door deze te koppelen aan een bepaald gevoel in hun lichaam. Zeg bijvoorbeeld: "Ik denk dat je boos bent omdat ik zie dat je op de grond stampet en je vuisten balt". Hoe meer kinderen bewust worden van hun eigen emoties, hoe sneller ze deze zullen herkennen en begrijpen bij een ander.

Om de empathie van kinderen te bevorderen geven (Wilt, sd) verder de volgende aanbevelingen:

1. Model empathisch gedrag gedurende de dag. Kinderen spiegelen hun gedrag aan de wereld om hen heen en de leerkracht is dus een belangrijk rolmodel. Laat als leerkracht dan ook regelmatig zien hoe je aardig bent voor een ander in alledaagse situaties. Zo leren kinderen hoe empathie er uit ziet, hoe het klinkt en hoe het voelt.
2. Geef expliciet les in empathische vaardigheden. Sociaal en emotioneel leren heeft, net als andere vakgebieden, tijd nodig. Plan minimaal vijftien minuten per week in op je rooster en ga in gesprek met leerlingen over hoe onze gedragingen anderen beïnvloeden.
3. Leer kinderen om iets vanuit het oogpunt van een ander te bekijken. Zet bijvoorbeeld een paar schoenen in de kring en vertel er iets over, zoals: "Deze schoenen zijn van een jongen die niet mee mag doen met tikkertje, hoe denk je dat hij zich zou voelen?" Stel verdiepende vragen zoals: "Wat kun je tegen hem zeggen zodat hij zich weer beter voelt?"
4. Coach empathische vaardigheden in het moment. Vaardigheden zijn makkelijker aan te leren wanneer ze gekoppeld worden aan de beleavingswereld van het kind en worden onderwezen in context.
5. Stimuleer een actieve luisterhouding. Luister zelf naar je leerlingen en leer hen hoe een actieve luisterhouding eruit ziet. Moedig kinderen aan om eerst te luisteren en vervolgens vragen aan elkaar te stellen. Op deze manier leren ze om interesse te tonen in elkaar.

Met het oog op de persoonlijke ontwikkeling van kinderen noemt (Saarento, 2014) een aantal strategieën om pesten tegen te gaan. Een van deze strategieën is het inzetten van communicatieve vaardigheden. Door te oefenen met het geven van 'ik-boodschappen' vindt er geen beschuldiging van de ander plaats maar leren kinderen om te praten vanuit hun eigen gevoelens en wensen. Door het aanleren van communicatieve vaardigheden kunnen leerlingen assertiever op elkaar reageren (Garandeau, 2016) (Pipas, 2010). Een andere strategie is het inzetten van hulpvaardigheden. Bespreek met leerlingen verschillende manieren om een ander te helpen en oefen dit door middel van een rollenspel. Door het inzetten van hulpvaardigheden (zoals verdedigen) en aandacht voor de groepsdynamiek worden leerlingen voorbereid om adequaat te kunnen handelen wanneer er zich een pestprobleem voordoet in de klas. Gepeste leerlingen ervaren hierdoor meer steun en hierdoor wordt, zoals eerder benoemd, het pesten een stuk minder aantrekkelijk.

1.6 Het signaleren van pesten

Om pesten op te lossen, is het belangrijk dat het gesignaleerd wordt. Het signaleren van pesten is volgens (KiVa, 2025) echter niet gemakkelijk omdat:

- Pesten een complex groepsproces is, waarbij leerlingen verschillende rollen kunnen spelen.
- Er vaak strategisch gepest wordt op momenten die niet makkelijk waarneembaar zijn voor de leerkracht.
- Er een aantal 'verborgen' vormen van pesten bestaan (zoals relationeel pesten of digitaal pesten) waarbij het vaak moeilijk te achterhalen is wat er is gebeurd en wie de pester is.

Om het signaleren van pesten makkelijk te maken heeft het Nederlands Jeugdinstituut een signaalkaart ontworpen voor leerkrachten in het basisonderwijs. Deze kaart bestaat uit de volgende zes signalen:

1. Let op vluchtgedrag;
Kinderen die gepest worden laten vluchtgedrag zien: zij proberen groepen waarin ze het risico lopen om gepest te worden te vermijden. Denk hierbij aan langdurige toiletbezoeken, blijven hangen in de gang, vrijwillig extra taken doen na schooltijd of alleen spelen op het plein.
2. Kijk naar rol-vastheid;
Pesten bestaat niet altijd uit grote gedragingen, maar kan ook heel subtiel plaatsvinden. Wees je bewust van de verschillende rollen bij het pesten (zie figuur 2) en kijk of je deze in verschillende

situaties kunt herkennen. In het geval van pesten ontstaan er namelijk vaste rollen in een groep.

3. Let op signaalgedragingen;

Kinderen die gepest worden kunnen onschuldige gedragingen (zoals dromen, krabben, bepaalde tics of vreemd praten) laten zien die duiden op stress. Daarnaast bestaan er ook ernstige signalen waarbij kinderen zichzelf pijn doen, lichamelijke klachten hebben of vaak ziek zijn. 6

4. Er is geen schuldgevoel of verzoening;

In 'normale' schoolse situaties vinden regelmatig ruzies plaats. Na afloop voelen kinderen zich vaak naar of hebben zij een schuldgevoel. Zij gaan dan ook op zoek naar manieren om het probleem op te lossen. In het geval van pesten, vindt er geen verzoening plaats. De pester zal hier namelijk geen noodzaak toe voelen. Wees daarom alert op situaties waarin kinderen geen toenadering zoeken na een conflict.

5. Het is fysiek grensoverschrijdend;

Bij pesten vindt vaak fysiek grensoverschrijdend gedrag plaats. Denk bijvoorbeeld aan het blokkeren van de weg, onder de tafel met de voeten tegen de stoel duwen, heel dicht op een ander staan, een duwtje geven bij het uitdelen van de boeken of het bewust lang aanstaren van het slachtoffer.

6. Herhaald plagen is pesten.

Plagen kan leuk zijn als het eenmalig is. Wanneer er herhaling plaatsvindt (een leerling die meerdere keren hetzelfde 'grapje' maakt óf meerdere leerlingen die dit zelfde 'grapje' maken) dan is het duidelijk een vorm van pesten.

2. Pesten op school: hoe gaan we er mee om?

2.1 Een veilig schoolklimaat

Pesten voorkom je niet met een pestprotocol alleen. Daarom is het van belang dat we samen zorgen voor een veilig schoolklimaat, waar kinderen kunnen leren hoe ze op een positieve manier met elkaar omgaan. Leerlingen brengen veel tijd door op school en daarom is school bij uitstek een geschikte plek om kinderen te leren hoe je met elkaar omgaat. Het leren van sociale vaardigheden gaat met vallen en opstaan. Leerlingen worden op een eenduidige wijze vanaf de start van hun schoolloopbaan begeleid. Er is bij de leraren en kinderen aandacht voor:

- De fases van groepsvorming
- Schoolklimaat en rust
- Routines: regelmaat en structuur
- Verantwoordelijkheid nemen en geven
- Wij richten in ons aanbod oefensituaties in om leerlingen te begeleiden bij de ontwikkeling van sociale en maatschappelijke competenties

Wij hebben er bewust voor gekozen om niet te werken met een vaste methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Wij werken op school met routines en vinden het belangrijk dat leraren actief kunnen inspelen op specifieke gebeurtenissen in de klas, omdat iedere groep andere behoeften heeft.

2.2 Wat als er toch gepest wordt?

Hoewel we preventief werken aan het versterken van de sociale vaardigheden, kan pesten altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant wel voldoende wordt gedaan. Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten zijn de eerste stappen:

1. De leerlingen proberen er eerst samen uit te komen met het in de klas aangeleerde en de door de leerkracht voorgedane oplossing. “Stop hou op, ik wil dat je....” het gedrag dat de leerling niet meer wil zien wordt benoemd.
2. Op het moment dat leerlingen er zelf niet uitkomen gaan deze naar de leerkracht om het probleem voor te leggen. De leerkracht beoordeelt de situatie en stimuleert de leerlingen om zelf na te denken over een oplossing. Afhankelijk van de situatie doet de leerkracht voor hoe de leerlingen het hadden kunnen oplossen.

Maar soms kan het zijn dat er meer nodig is. Als er meer nodig blijkt te zijn dan hanteren wij de volgende aanpak:

1. Het stoppen van pestgedrag wordt altijd in eerste instantie opgepakt door de leerkracht. De leerkracht spreekt met het kind dat gepest wordt en met het kind dat pest. Daarna vindt een gesprek plaats met het gepeste kind en het kind dat pest samen. Afhankelijk van de situatie kan een klassengesprek/gesprek met meerdere kinderen noodzakelijk zijn.
2. De leerkracht monitort en is extra alert op het gedrag van zowel de gepeste als de pester voor de komende twee weken.
3. Na twee weken voert de groepsleerkracht een gesprek met zowel de gepeste als de pester. Als uit dit gesprek en de observaties van de leerkracht blijkt dat het pesten nog niet is

gestopt worden de ouders op de hoogte gesteld. De ouders van de pester worden uitgenodigd voor een gesprek. Om tot een positieve gedragsverandering te komen hebben wij de samenwerking met ouders nodig.

De kwaliteitscoördinator en de anti-pestcoördinator worden ook op de hoogte gebracht door de groepsleerkracht en gevraagd om mee te denken.

4. Na opnieuw twee weken worden de gemaakte afspraken en de afgelopen weken geëvalueerd. Hierbij zijn, in principe, zowel de ouders als de leerling aanwezig. Als uit de evaluatie met zowel de gepeste als de pester blijkt dat het pesten niet is gestopt wordt de directie betrokken. Er vindt een vervolgesprek plaats samen met de ouders, leerling, directie en waar nodig kwaliteitscoördinator. Tijdens dit gesprek zal een nieuwe termijn worden afgesproken en een nieuw evaluatiemoment gepland worden.

5. Indien bovenstaande niet voldoende blijkt te zijn kan besloten worden om deskundige hulp in te schakelen zoals de interne vertrouwenspersoon, het samenwerkingsverband, de jeugdverpleegkundig of het Kernteam (brugfunctionaris, gedragswetenschapper, jeugdverpleegkundige en de Kwaliteitscoördinator)

6. In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden (zie protocol schorsen en verwijderen van de stichting: Leerplein055)

2.3 Rol anti-pestcoördinator

Sinds 2015 is er in Nederland een wet voor 'Sociale Veiligheid op school'. Deze wet vertelt ons dat elke school in Nederland een Anti-pestcoördinator moet hebben. Voor onze school is dat Maarten Aldershoff aanspreekpunt pesten en de coördinator anti-pesten.

Bij anti-pestcoördinator horen de volgende taken:

- De anti-pestcoördinator houdt zicht op de berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het primair onderwijs zodat ons beleid up-to-date is en voldoet aan de wet.
- De anti-pestcoördinator is verantwoordelijk voor het op de hoogte houden van alle partijen ten aanzien van het pestprotocol en brengt deze regelmatig in school onder de aandacht.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's.
- De coördinator is ook aanspreekpunt voor leerlingen en ouders.

De groepsleerkracht blijft het eerste aanspreekpunt.

2.4 Wat registreren wij in het leerlingvolgsysteem

Vanaf groep 3 nemen wij twee keer per jaar de sociaal-emotionele vragenlijst van Leerling in Beeld af. In groep 3 en 4 worden deze ingevuld door de leerkracht, vanaf groep 5 vullen de leerlingen deze ook zelf twee keer per jaar in (najaar en voorjaar).

Vanaf stap 3 vindt registratie plaats in ons leerlingvolgsysteem. De leerkracht registreert de incidenten, de gespreksverslagen en legt de gemaakte afspraken met zowel de leerlingen als de ouders vast.

2.5 De rol van ouders

De aanpak van ernstig pestgedrag kan meestal niet zonder een goede bijdrage van de ouders. Ouders van zowel de pesters als gepest kinderen doen er goed aan om het pestgedrag serieus te nemen. Voor de duidelijkheid naar pesters en gepesten toe is het goed als ouders en school op dezelfde lijn zitten. Het respecteren en consequent nakomen van samen gemaakte afspraken is noodzakelijk voor het komen tot een blijvende oplossing van een pestprobleem. School, ouders en leerlingen hebben hierin een gedeelde verantwoordelijkheid.

Aan ouders van leerlingen die gepest worden

- Luister zo objectief mogelijk naar de verhalen van je kind en neem stelling tegen het pesten tijdens dit gesprek.
- Neem contact op met de groepsleerkracht om hem/haar op de hoogte stellen en vraag naar zijn/haar visie.
- Probeer het probleem niet zelf op te lossen door naar de desbetreffende leerling te stappen. Dit is zeer bedreigend voor de leerling. Dit gedrag tolereert school niet. Het heeft ook nooit het gewenste effect.

Aan ouders van leerlingen die pestgedrag vertonen

- Weet dat veel kinderen ooit pestgedrag vertonen. Het is belangrijk om meteen duidelijk te zijn dat dit gedrag niet wenselijk is.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak voor het pestgedrag te komen.
- Stimuleer uw kind om het gewenste gedrag te laten zien.
- Maak uw kind duidelijk dat u school wilt ondersteunen om gezamenlijk te zorgen dat school voor iedereen een fijne en veilige plek kan zijn.

Aan ouders van leerlingen uit de groep waarin pestgedrag voorkomt

- Neem de ouders van de leerling die gepest wordt serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Bespreek hoe uw kind de situatie in de klas positief kan ondersteunen.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen.

Wij gaan ervan uit dat dit anti-pestprotocol leerlingen, onderwijsprofessionals en ouders duidelijkheid geeft over hoe pesten zoveel mogelijk voorkomen kan worden en hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Het meest belangrijk vinden we om snel en adequaat te handelen en elkaar goed bij het pestprobleem te betrekken.

Met een anti-pestprotocol laat de school zien, aan ouders en leerlingen, dat zij pesten serieus neemt, hoe zij pesten voorkomt en aanpakt. Van belang is dat het anti-pestprotocol bij iedereen in de schoolgemeenschap bekend is en wordt gehanteerd in pestsituaties. Direct optreden tegen pesten geeft een duidelijk signaal af aan leerlingen dat pesten op school niet wordt getolereerd. Dit heeft als positief bijeffect dat de veiligheidsbeleving van leerlingen zal toenemen.

Geciteerde werken

- A. van den Broek, C. R. (2022). Veilig op school. *Veilig op school: LANDELIJKE VEILIGHEIDSMONITOR 2020-2021: VEILIGHEIDSBELEID EN VEILIGHEIDSBELEVING IN HET PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS*. ResearchNed Nijmegen.
- Aart Franken, R.-M. V. (2018). *Wat werkt tegen pesten?* Opgehaald van <https://www.nji.nl/pesten/wat-werkt>
- Bennett, T. (2022). Regie in de klas. Uitgeverij Phronese.
- Castro, O. d. (sd). *Wat werkt tegen pesten? Effectiviteit van kansrijke programma's tegen pesten in de Nederlandse onderwijspraktijk*. Opgehaald van <https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/wat-werkt-tegen-pesten-eindrapport.pdf>
- Cook, C., Willams, K., Guerra, N., Kim, T., & Sadek, S. (2010). Predictors of bullying and victimization in childhood and adolescence: A meta analytic investigation. *School Psychology Quartely*.
- Dijkstra, J. (sd). Beyond the class norm: Bullying behavior of popular adolescents and its relation to peer acceptance and rejection. 2008. *Journal of Abnormal Child Psychology*.
- Garandeau. (2016). School bullies' intention to change behavior following teacher interventions: Effect of empathy arousal, condemning of bullying, and blaming of the perpratator. *Prevention Science*.
- Hoekstra, N. (2025, april 8). *wij-leren.nl*. Opgehaald van Wij leren: <https://wij-leren.nl/klasdynamiek>
- KiVa. (2025). Opgehaald van Pesten signaleren: <https://www.kivaschool.nl/achtergrondinformatie/over-pesten/pesten-signaleren/>
- Koren, L. (2021). Opgehaald van Onderwijsconsument: <https://www.onderwijsconsument.nl/wat-is-pesten-en-wat-zijn-de-gevolgen-van-pesten/>
- M. Fekkes, H. v.-O. (2014). Opgehaald van JGZ richtlijnen: <https://www.jgzrichtlijnen.nl/richtlijn/jgz-richtlijn-pesten/>
- Nederlands Jeugdinstituut*. (z.d.). Opgehaald van Pesten en het brein.
- Pipas. (2010). Assertive communication skills. *Annalas Universitatis Apulensis: Series Oeconomica*.
- Ramakers, A. v. (2021). Factsheet pesten op school. ResearchNed Nijmegen.
- Reijntjes. (2013). Costs and Benefits of Bullying in the Context of the Peer Group: A Three Wave Longitudinal Analysis. *Journal of Abnormal Child Psychology*.
- Saarento. (2014). *Reducing bullying and victimization: student- and classroom-leven mechanisms of change*. Opgehaald van https://www.researchgate.net/profile/Christina-Salmivalli/publication/259588128_Reducing_Bullying_and_Victimization_Student-and_Classroom-Level_Mechanisms_of_Change/links/54ec1e250cf2ff89649f1e50/Reducing-Bullying-and-Victimization-Student-and-Classroom-

- Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review. *Aggression and Violent behavior*.
- Stop pesten nu.* (sd). Opgehaald van Belang bewustwording pestgedrag:
<https://www.stoppestennu.nl/belang-bewustwording-pestgedrag>
- Stop Pesten NU.* (2023). Opgehaald van Verschil tussen plagen, pesten, grapjes en gemeen gedrag: <https://www.stoppestennu.nl/verschil-tussen-plagen-pesten-grapjes-en-gemeen-gedrag>
- Veenstra, R. (2010). The complex relation between bullying, victimization, acceptance, and rejection: Giving special attention to status, affection, and sex differences. *Child Development*.
- Veenstra, R. (2014). Groepsprocessen bij jongeren. *Kind en adolescent*.
- Wilt, V. d. (sd). *Anderen begrijpen, Theory of Mind bij kleuters*. Opgehaald van https://www.researchgate.net/publication/339271235_Anderen_begrijpen_Theory_of_Mind_bij_kleuters